

Lieta C-462/05

Eiropas Kopienų Komisija

pret

Portugāles Republiku

Valsts pienākumu neizpilde – Pieņemamība – Res judicata – Sestā PVN direktīva – 4. panta 5. punkta pirmā daļa, 12. panta 3. punkta a) apakšpunkts un 28. panta 2. punkta e) apakšpunkts

Sprieduma kopsavilkums

1. *Tiesvedība – “Res judicata” spēks – Piemērojamība – Otrās prasības nepieņemamība – Nosacījumi – Priekšmeta identiskums*

2. *Noteikumi par nodokļiem – Tiesbu aktu saskaņošana – Apgrozījuma nodokļi – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma – Dalībvalstu tiesības pabeigtas posmā piemērot samazināto likmi*

(Padomes Direktīvas 77/388 12. un 28. pants)

1. Pret valsti sakarā ar pienākumu neizpildi celtas prasības tiesvedībā šī valsts nevar pamatoti atsaukties uz *res judicata*, ņemot vērā agrāku spriedumu, ja attiecīgā strīda priekšmets atšķiras no strīda priekšmeta lietā, kurā taisīts agrāks spriedums, tieši šīs dalībvalsts Komisijai attiecīgajā lietā sniegto norāžu dēļ.

(sal. ar 27. punktu)

2. Atstājot spēkā samazināto 5 % pievienotās vērtības nodokļa likmi, kas ir piemērojama ceļā nodevum par neatkarīgas trešās personas apsaimniekota ceļa šķērsošanu, lai arī šī valsts šiem pakalpojumiem laikposmā no 1992. līdz 1994. gadam piemērojusi parasto nodokļa likmi, dalībvalsts neizpilda Sestās direktīvas 77/388 par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesbu akti par apgrozījuma nodokļiem, 12. un 28. pantā paredzētos pienākumus. Samazinātā likme, ko var piemērot, saskaņā ar šīs direktīvas 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu nedrīkst būt zemāka par 12 %. Turklāt dalībvalsts, kas attiecībā uz pakalpojumiem, kas nav minēti Sestās direktīvas H pielikumā, izpildījusi šīs direktīvas saskaņotajās tiesbu normās paredzētās prasības, nevar nepildīt savus pienākumus, pamatojoties uz tās 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu, jo šai tiesbu normai ir tieši pretējs mērķis, proti, pakāpeniska valsts tiesbu normu pielāgošana Sestās direktīvas noteikumiem, un tādēļ nav tiesīga attiecībā uz šiem pakalpojumiem atkārtoti ieviest samazināto likmi.

(sal. ar 49., 55., 56. un 59. punktu un rezolūvo daļu)

2008. gada 12. j?nij? (*)

Lieta C-462/05

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam,

ko 2005. gada 22. decembrī cēla

Eiropas Kopienų Komisija, ko p?rst?v R. Li?ls [*R. Lya*] un M. Afonso [*M. Afonso*], p?rst?vji, kas nor?d?ja adresi Luksemburg?,

prasʔtʃa,

pret

Portugāles Republiku, ko pārstāv L. Fernandišs [*L. Fernandes*], A. Seisa Nevišs [*Â. Seiça Neves*] un R. Lairešs [*R. Laires*], pārstāvji,

atbild?t?ja.

TIESA (ceturtā palāta)

š?d? sast?v?: pal?tas priekšs?d?t?js K. L?nartss [*K. Lenaerts*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), E. Juh?ss [*E. Juhász*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un T. fon Danvics [*T. von Danwitz*],

?ener?ladvok?ts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekret?re M. Ferreira [*M. Ferreira*], galven? administratore,

Emot vārā rakstveida procesu un 2008. gada 13. marta tiesas sēdi,

Ēmot vērā pācenerģladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerģladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Sav? pras?bas pieteikum? Eiropas Kopien? Komisija l?dz Tiesu atz?t, ka, saglab?jot sp?k? ties?bu normas, saska?? ar kur?m samazin?ta 5 % pievienot?s v?rt?bas nodok?a (turpm?k tekst? – “PVN”) likme ir piem?rojama ce?a nodev?m par ce?a p?r Težu [Tejo] upi Lisabon? š??rsošanu, Portug?les Republika nav izpild?jusi pien?kumus, kas tai ir noteikti 12. un 28. pant? Padomes 1977. gada 17. maija Sestaj? direkt?v? 77/388/EEK par to, k? saska?ojami dal?bvalstu ties?bu akti par apgroz?juma nodok?iem – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?u sist?ma: vienota apr??inu b?ze (OV L 145, 1. lpp.), kas groz?ta ar Padomes 2001. gada 19. janv?ra Direkt?vu 2001/4/EK (OV L 22, 17. lpp.; turpm?k tekst? – “Sest? direkt?va”).

Atbilstošās tiesību normas

Sestā direktīva

2 Sestās direktīvas preambulas deviņpadsmitajā apsvērumā noteikts:

“tā kā ir būtiski svarīgi paredzēt pārejas periodu, lai ņautu pakāpeniski pielāgot dalībvalstu likumus konkrētās jomās”.

3 Saskaņā ar Sestās direktīvas 2. panta 1. punktu PVN jāmaksā par “preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ko par atlīdzību attiecīgās valsts teritorijā veicis nodokļu maksātājs, kas kā tās rīkojas”.

4 Saskaņā ar Sestās direktīvas 4. panta 1. un 5. punkta noteikumiem:

“1. “Nodokļa maksātājs” nozīmē visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru 2. punktā norādītu saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta.

[..]

5. Valstis, reģionāls un vietējie pārvaldes iestādes, kā arī citus publisko tiesību subjektus neuzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās kā valsts iestādes, pat ja tās šo darbību vai darījumu sakarā ievieca nodokļus, iemaksas, ziedojumus vai maksājumus.

Tomēr, iesaistoties šādas darbības vai darījumos, tās uzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz minētajām darbībām vai darījumiem, ja to uzlikšana par personām, kas nav nodokļu maksātāji, radītu nozīmīgus konkurences traucējumus.

Katrā ziņā šīs iestādes uzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz D pielikumā uzskaitītajām darbībām, ja tās neveic tik niecīgā apmērā, ka ir nenozīmīgas.

[..]”

5 Attiecībā uz PVN likmi Sestās direktīvas 12. panta 3. punkta a) apakšpunkta pirmajā, otrajā un trešajā daļā noteikts:

“Pievienotās vērtības nodokļa pamatlíkmi katra dalībvalsts nosaka procentos no summas, kam uzliek nodokli; preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai pamatlíkme ir vienāda. No 2001. gada 1. janvāra līdz 2005. gada 31. decembrim šā pamatlíkme nevar būt mazāka par 15 %.

Pēc Komisijas priekšlikuma un apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Padome vienprātīgi pieņem lēmumu par to, cik augsta pamatlíkme jāpiemēro pēc 2005. gada 31. decembra.

Dalībvalstis var piemērot arī vienu vai divas samazinātas likmes. Šīs likmes nosaka kā procentuālo daļu no apliekamās summas, tās nevar būt mazākas par 5 %, un tās piemēro tikai to kategoriju precēm un pakalpojumiem, kas norādīti H pielikumā.”

6 Pakalpojumi, ko veido ceļu infrastruktūras nodošana lietotājiem pret ceļa nodevu, nav iekļauti nedz Sestās direktīvas D pielikumā, nedz H pielikumā sarakstā.

7 Sestās direktīvas 28. panta 2. punkts ir formulēts šādi:

“Neatkarīgi no 12. panta 3. punkta, [28.b] pantā minētajā pārejas periodā piemēro šāds noteikums.

[..]

d) Dalībvalstīs, kuras 1991. gada 1. janvārī piemēroja pazemināto likmi restorānu pakalpojumiem, būvniecībā, būvniecībā, būvniecībā un dzīvokļiem, var turpināt šādu piegādi piemērot šo likmi.

e) Dalībvalstīs, kuras 1991. gada 1. janvārī piemēroja pazemināto likmi preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai, kas nav noteikta H pielikumā, var piemērot pazemināto likmi vai vienu no pazeminātajām likmēm, kas paredzētas 12. panta 3. punktā, ja šā likme nav zemāka par 12 %.”

Valsts tiesības

8 Portugāles Pievienotās vārtības nodokļa kodeksa (turpmāk tekstā – “CIVA”) 18. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēts, ka CIVA I pielikuma sarakstā minētajai importēšanai, preču piegādei un pakalpojumu sniegšanai ir piemērojama samazinātā 5 % PVN likme. Minētā saraksta 2.19 punktā ir minētas “ceļa nodevas par ceļa pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanu”.

9 Portugāles tiesiskā regulējuma par šā veida ceļa nodevu piemērojamo PVN likmi attēstība ir šāda:

– 1991. gada 1. janvārī bija spēkā samazinātā 8 % likme, kas ir vienāda ar autoceļa nodevu piemērojamo;

– no 1992. gada 24. marta līdz 1994. gada 31. decembrim saskaņā ar 1992. gada 9. marta likumu Nr. 2/92 tika piemērota PVN pamatlikme;

– kopš 1995. gada 1. janvāra ceļa nodevu par ceļa pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanu ir piemērojama samazinātā 5 % PVN likme, bet saskaņā ar 1994. gada 27. decembra likumu Nr. 39/B/94 citām ceļa nodevām ir piemērojama pamatlikme.

Pravas fakti un pirmstiesas procedūra

Šīs prasības priekšvēsture

10 Par Portugāles Republikas ceļa pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanai piemērojamo 5 % PVN likmi notika pirmais process sakarā ar pienākumu neizpildi, ko 1996. gada aprīlī bija ierosinājusi Komisija. Šajā procesā tika pasludināts 2001. gada 8. marta spriedums lietā C-276/98 Komisija/Portugāle (*Recueil*, I-1699. lpp.).

11 Prava, kurā tika taisīts minētais spriedums, attiecās ne tikai uz pakalpojumiem, kas saistīti ar ceļa pāri Težu upi šķērsošanu pa maksas tiltiem, bet arī uz darījumiem ar noteiktām precēm. Komisija apgalvoja, ka, piemērojot šiem pakalpojumiem un darījumiem 5 % PVN likmi, Portugāles Republika nebija izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti saskaņā ar Sestās direktīvas 12. pantu un 28. panta 2. punktu.

12 Iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Portugāle Tiesa apmierināja Komisijas prasību attiecībā uz precēm, bet to noraidīja attiecībā uz ceļa nodevu. Minētais spriedums tika pamatots šādi:

“22 Komisija pārmet Portugāles Republikai, ka, piemērojot ceļa nodevu par tiltu pāri Težu upi

Lisabon? š??rsošanu samazin?to 5 % PVN likmi, nevis Portug?les 17 % pamatlīkmi, t? esot p?rk?pusi Sest?s direkt?vas 12. panta 3. punktu un 28. panta 2. punktu.

23 Tom?r ir j?atz?st, ka Komisija nav iesniegusi Tiesai pier?d?jumus, kas ?autu atz?t apgalvoto pien?kumu neizpildi. Ir j?atz?m?, ka nav pier?d?ts, ka attiec?gai pakalpojumu sniegšanai tika piem?rots PVN.

24 Šaj? zi?? ir j?atg?dina, ka saska?? ar Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punktu PVN j?maks? par pakalpojumu sniegšanu, ko veicis nodok?u maks?t?js, kas k? t?ds r?kojas.

25 Saska?? ar š?s pašas direkt?vas 4. panta 5. punktu publisko ties?bu subjektus neuzskata par nodok?a maks?t?jiem attiec?b? uz darb?b?m vai dar?jumiem, kuros tie iesaist?s k? valsts iest?des, pat ja t?s to veic ar atl?dz?bu. K? Tiesa ir vair?kk?rt?gi atg?din?jusi, š? ties?bu akta anal?ze, ?emot v?r? min?t?s direkt?vas m?r?us, liecina par to, ka, lai piem?rotu nodok?u neuzlikšanas noteikumu, vienlaic?gi ir j?izpilda divi nosac?jumi, proti, darb?bas ir j?veic publisko ties?bu subjektam, un t?s ir j?veic k? valsts iest?dei (skat. it ?paši 2000. gada 12. septembra spriedumus liet?s C?260/98 Komisija/Grie?ija, [*Recueil*, I?6537. lpp.], 34. punkts; C?276/97 Komisija/Francija, [*Recueil*, I?6251. lpp.], 39. punkts; C?358/97 Komisija/?rija, [*Recueil*, I?6301. lpp.], 37. punkts; C?359/97 Komisija/Apvienot? Karaliste, [*Recueil*, I?6355. lpp.], 49. punkts, un C?408/97 Komisija/N?derlande, [*Recueil*, I?6417. lpp.], 34. punkts [..]).

26 Tom?r Komisija nav apstr?d?jusi, ka, k? Portug?les Republikas vald?ba preciz?ja tiesas s?d?, tieši publisko ties?bu subjekts, kas r?kojas k? valsts iest?de, nodod lietot?ju r?c?b? maksas tiltu p?r Težu upi Lisabon?.

27 T?d?j?di ir j?atz?st, ka Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirmaj? da?? paredz?tie nosac?jumi šaj? gad?jum? tika izpild?ti un publisko ties?bu subjekta sniegtiem pakalpojumiem nav piem?rojams nodoklis. Šaj? sakar? Komisija k??daini apgalvo, ka š? ties?bu norma paredz tikai iesp?ju atk?pties no Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punkt? noteikt? visp?r?g? principa. No Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta formul?juma skaidri izriet, ka dal?bvalst?m nav ties?bu uzskat?t publisko ties?bu subjektus, kas, k? šaj? gad?jum?, nav min?ti Sest?s direkt?vas D pielikum? un neatbilst 4. panta 5. punkta otraj? da?? min?tajiem nosac?jumiem, par nodok?u maks?t?jiem attiec?b? uz darb?b?m, ko tie veic k? valsts iest?des. L?dz ar to t?s nevar piem?rot nodokli min?to subjektu veiktajiem dar?jumiem saska?? ar Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punktu (šaj? sakar? skat. 1989. gada 17. oktobra spriedumu apvienotaj?s liet?s 231/87 un 129/88 *Comune di Carpaneto Piacentino* u.c., *Recueil*, 3233. lpp., 33. punkts).

28 Protams, ja PVN nepiem?rošana attiec?gaj?m darb?b?m rad?tu noz?m?gus konkurences trauc?jumus Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta otr?s da?as izpratn?, min?t? tilta nodošana par ce?a nodevu b?tu apliekama ar nodokli saska?? ar šo pašu ties?bu normu. Tom?r ir j?atz?st, ka Komisija nevien? pirmstiesas proced?ras br?d? nav atsaukusies uz š?diem trauc?jumiem.

29 T?d?j?di Portug?les Republika, ieviešot un saglab?jot sp?k? samazin?to PVN likmi par ce?a nodev?m, kas tiek iekas?tas, š??rsojot tiltu p?r Težu upi, pret?ji Komisijas p?rmetumiem nav p?rk?pusi Sest?s direkt?vas 12. panta 3. punktu un 28. panta 2. punktu. Š?s pras?bas ietvaros nav j?atbild uz jaut?jumu par to, vai min?t? dal?bvalsts nav p?rk?pusi citas š?s pašas direkt?vas ties?bu normas. Pirmstiesas proced?r? Komisija nav izvirz?jusi nek?dus iebildumus par citu k? vien Sest?s direkt?vas 12. panta 3. punkta un 28. panta 2. punkta noteikumu p?rk?pumu, t?d?? š?ds [citu noteikumu] p?rk?pums nav str?da priekšmets.

30 L?dz ar to ir j?noraida Komisijas pras?ba tikt?l, cik?l t? attiecas uz ce?a nodev?m par tilta p?r Težu upi Lisabon? š??rsošanu.”

Pirmstiesas procedūras posms, kas attiecas uz šo procesu sakarā ar pienākumu neizpildi

13 Pēc iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Portugāle pasludināšanas Komisija nolēma uzsākt jaunu procesu sakarā ar pienākumu neizpildi. 2003. gada 19. decembra brīdinājuma vēstulē minēti divi iebildumi Portugāles Republikai:

- pirmā, pārmestā pienākumu neizpilde rodas, iespējams, tādēļ, ka CIVA nav saderīga ar Sestās direktīvas 4. panta 5. punktu, ņemot vērā, ka attiecīgā pakalpojumi netika aplikti ar šo nodokli, jo tos sniegusi organizācija, kas nav PVN maksātāja;
- pakārtoti, gadījumā, ja Portugāles iestādes uzskata, ka attiecīgā pakalpojumi ir apliekami ar nodokli, minēto pienākumu neizpildi veido iespējams CIVA nesaderība ar šīs pašas direktīvas 12. un 28. pantu, ņemot vērā, ka šajā gadījumā būtu piemērojama PVN pamatlīdzība, nevis samazinātā likme.

14 ņemot vērā Portugāles iestāžu atbildi uz minēto brīdinājuma vēstuli, Komisija 2004. gada 9. jūlijā nosūtīja Portugāles Republikai argumentētu atzinumu, uzsākot uz saviem galvenajiem, kā arī pakārtotajiem argumentiem un to aicinot divu mēnešu laikā no šī atzinuma saņemšanas veikt vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu savus pienākumus, kas izriet no šī atzinuma. Tā kā paredzētajā laikā šī dalībvalsts neveica pasākumus, lai grozītu savus tiesību aktus, Komisija nolēma celt šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.

15 Savas prasības pamatojumam Komisija atsaucas tikai uz otro no šī sprieduma 13. punktā minētajiem iebildumiem, proti, ka ceļā pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanai piemērota 5 % PVN likme, nevis pamatlīdzība.

Par prasību

16 Atsevišķs dokumentā Portugāles Republika saskaņā ar Tiesas Reglamenta 91. panta 1. punktu izvirzīja iebildi par nepieņemamību. Ar 2007. gada 16. janvāra lēmumu Tiesa nolēma pievienot šo iebildi lietai pēc būtības un izvērtēt vienlaicīgi ar to.

Par iebildi par nepieņemamību

Lietas dalībnieku argumenti

17 Portugāles Republika izvirza iebildi par nepieņemamību saistībā ar iespējamo *res judicata*. Pēc tās domām, iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Portugāle Tiesa jau spriedusi par to pašu jautājumu, kas celts šajā prāvā. Tā kā nav mainīti nedz faktiskie apstākļi, nedz piemērojamais valsts vai Kopienas tiesības, Tiesas minētā sprieduma 29. punktā sniegtie atzinumi par to, ka Sestās direktīvas 12. panta 3. punkts un 28. panta 2. punkts netika pārkāpti, ir *res judicata*, un tā rezultātā prasība būtu atzīstama par nepieņemamu.

18 Minēto dalībvalsts atzīmē, ka, pat ja ar šo procesu saistītā brīdinājuma vēstule vai argumentātais atzinums attiecas arī uz citu Sestajā direktīvā paredzēto pienākumu neizpildi no Portugāles Republikas puses, tostarp šīs direktīvas 4. panta 5. punkta pārkāpumu, galīgais prasības priekšmets attiecas uz šīs pašas direktīvas 12. un 28. pantu, uz kuriem jau bijusi atsauce lietā, kurā taisīts iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Portugāle.

19 Komisija apstrīd savas prasības nepieņemamību, par ko Portugāles Republika izvirzījusi iebildi.

20 Pirmkārt, tā uzskata, ka *res judicata* attiecas tikai uz faktiem un tiesību jautājumiem, kas

faktiski vai obligāti bija izskatīti iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Portugāle, un no minētā sprieduma 23.–28. punkta nevar secināt, ka Portugāles tiesību akti ir saderīgi ar Sestās direktīvas 12. un 28. pantu. Minētajā spriedumā Tiesa vienkārši secināja, ka Komisija nebija pierādījusi, ka attiecīgos pakalpojumus sniedzotais uzņēmums bija privāts uzņēmums.

21 Otrkārt, Komisija uzskata par acīmredzamu, ka faktiskie apstākļi, kuri tika uzskatīti par pierādījumiem 2001. gadā, ir mainījušies, kas traucē iepriekš minētajam spriedumam lietā Komisija/Portugāle iegūt *res judicata* statusu attiecībā uz jauno procesu, kurā ir tie paši lietas dalībnieki un tas pats priekšmets kā prasībai, par kuru taisīti minētais spriedums.

22 Šajā sakarā Komisija apgalvo, ka dažādu nostājas, ko secīgi pieņēmušas Portugāles iestādes par organizācijās, kas pilnvarota apsaimniekot maksas tiltus pār Težu upi Lisabonā, juridisko statusu, nav viennozīmīgas un ir acīmredzami pretrunīgas. Lai arī lietas, kurā taisītais iepriekš minētais spriedums Komisija/Portugāle, tiesas sēdē minētās iestādes apgalvoja, ka apsaimniekotājs ir publisko tiesību subjekts, turpretī šis processa pirmstiesas posmā tās minēja, ka šim apsaimniekotājam ir privāttiesību komercsabiedrības raksturs, precizējot, ka Tiesas vērtējums minētajā spriedumā radās pārraudzības par Portugāles Republikas pārstāvju rakstveida un mutvārdu paziņojumiem dēļ.

Tiesas vērtējums

23 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka *res judicata* attiecas tikai uz faktiem un tiesību jautājumiem, kas faktiski vai obligāti tika izskatīti attiecīgajā tiesas nolikumā (1991. gada 19. februāra spriedums lietā C-281/89 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-347. lpp., 14. punkts; 1996. gada 28. novembra spriedums lietā C-277/95 P *Lenz*/Komisija, *Recueil*, I-6109. lpp., 50. punkts, un 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija*, *Recueil*, I-8375. lpp., 44. punkts).

24 Šajā gadījumā, kaut arī, protams, apgalvotā pienākumu neizpilde kā lietā, kurā taisītais iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Portugāle, ir Sestās direktīvas 12. un 28. panta pārskatīšanas, tomēr ir jāatzīmē, ka minētajā lietā Portugāles Republika nedz pirmstiesas posmā, nedz rakstveida procesā Tiesā nav minējusi, ka attiecīgo pakalpojumu sniedzējs būtu koncesionārs. Apsaimniekotāja juridiskais statuss tika minēts tikai tiesas sēdē, kurā šīs dalībvalsts pārstāvis vienkārši atsaucās uz to, ka minētais apsaimniekotājs ir publisko tiesību subjekts, kas rakstojas kā valsts iestāde (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Portugāle, 26. punkts).

25 Tomēr ar šo prāvā saistītās pirmstiesas procedūras laikā Portugāles Republika pirmo reizi piekrita, ka tiltu pār Težu upi Lisabonā apsaimniekotājs ir *Lusoponte – Concessionária para a travessia do Tejo SA* (turpmāk tekstā – “*Lusoponte*”), uzņēmumu konsorcijs, kam pēc starptautiska uzaicinājuma uz konkursu tika piešķirtas koncesijas, kas beidzas 2030. gada 24. martā un attiecas uz tagadējā *Vasco de Gama* tilta projekta koncepciju, celtniecību, finansējumu, apsaimniekošanu un uzturēšanu, kā arī iepriekš pastāvīgā tilta, proti, 25. aprīlī tilta, apsaimniekošanu un uzturēšanu.

26 No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, kaut arī process sakarā ar pienākumu neizpildi saskaņā ar EKL 226. pantu Komisijai ir jāpierāda tās apgalvotās pienākumu neizpildes pastāvīgšana, tomēr dalībvalstīm saskaņā ar EKL 10. pantu ir pienākums palīdzēt Komisijai īstenot tās uzdevumu, ko saskaņā ar EKL 211. pantu tai pašī veido EK līguma noteikumu, kā arī saskaņā ar Līgumu iestāžu pieņemto noteikumu piemērošanas uzraudzība. Attiecībā uz tādā valsts noteikumu pareizas praktiskas piemērošanas pārbaudi, kuru mērķis ir efektīvi ieviest direktīvā, Komisija lielā mērā ir atkarīga no informācijās, ko sniedz attiecīgā dalībvalsts, līdz ar

to š? dal?bvalsts nevar atsaukties uz to, ka Komisijas sniegt? inform?cija par valsts ties?b?m un praksi nav konkr?ta un t?d?? pras?ba nav pie?emama (skat. iepriekš min?to spriedumu liet? Komisija/N?derlande, 15.–17. punkts un taj? min?t? judikat?ra, k? ar? 2007. gada 25. oktobra spriedumu liet? C?248/05 Komisija/?rija, Kr?jums, I?9261. lpp., 67. un 68. punkts, k? ar? min?t? judikat?ra).

27 Ir j?atz?st, ka jaun? Portug?les Republikas nor?de par attiec?go pakalpojumu sniedz?ja juridisko statusu ir b?tiska t?s faktisk?s premisas izmai?a, kuru ?emot v?r? Tiesa iepriekš min?taj? spriedum? liet? Komisija/Portug?le nol?ma, ka ir piem?rojams Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkts, un p?c tam noraid?ja iebildumu par min?t?s direkt?vas 12. un 28. pant? ietvertu pien?kumu neizpildi attiec?b? uz ce?a nodev?m par ce?a p?r Težu upi Lisabon? š??rsošanu. Š?dos apst?k?os Portug?les Republika nevar likum?gi atsaukties uz *res judicata*, ?emot v?r?, ka š? str?da priekšmets atš?iras no str?da priekšmeta liet?, kur? tais?ts iepriekš min?tais spriedums Komisija/Portug?le, tieši š?s dal?bvalsts Komisijai šaj? pr?v? sniegto nor?žu d??.

28 L?dz ar to Portug?les Republikas iebilde par Komisijas pras?bas nepie?emam?bu ir j?noraida k? nepamatota.

Par lietas b?t?bu

29 Vispirms ir j?atz?m?, ka iesp?jam? pien?kumu neizpilde, kas saist?ta ar saska?? ar Sest?s direkt?vas 12. un 28. pantu sp?k? esošo likmju k??daiņu piem?rošanu, noz?m? vai nu to, ka šaj? gad?jum? nav piem?rojama Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirm? da?a, vai ar? vajadz?bas gad?jum?, ka š? ties?bu norma ir piem?rojama kop? ar š? paša punkta otro da?u.

30 Ja b?tu piem?rojama Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirm? da?a, pre?u pieg?dei un pakalpojumu sniegšanai par atl?dz?bu valst? nodoklis nevar?tu tikt piem?rots, ja to b?tu veikusi organiz?cija, kas nav PVN maks?t?ja. Š? paša 5. punkta otraj? da?? ir paredz?ts, ka attiec?gajiem pakalpojumiem ir piem?rojams PVN tikai tad, ja min?taj? pirmaj? da?? paredz?t?s neaplikšanas ar nodok?iem rezult?t? b?tiski tiktu trauc?ta konkurence.

Par Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirm?s un otr?s da?as piem?rojam?bu

– Lietas dal?bnieku argumenti par min?to pirmo da?u

31 Komisija apgalvo, ka Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirm? da?a šaj? gad?jum? nav piem?rojama. Portug?les iest?des Komisijai pirmstiesas posm? adres?taj?s atbild?s apliecin?jušas, ka uz??m?js ir priv?tties?bu subjekts, publisko inženierb?vju koncesion?rs *Lusoponte*, kas ir pilnvarots apsaimniekot tiltus p?r Težu upi Lisabon? un iev?kt ar šo inženierb?vju š??rsošanu saist?t?s ce?a nodevas, s?kot ar 1996. gada 1. janv?ri – attiec?b? uz 25. apr??a tiltu – un 1998. gada 29. martu – attiec?b? uz Vasco de Gama tiltu. L?dz ar to nav izpild?ts pirmais no diviem vienlaic?gi izpild?majiem nosac?jumiem, kas paredz?ti Tiesas judikat?r? min?t?s ties?bu normas piem?rošanai, proti, ka uz??m?jam ir j?b?t publisko ties?bu subjektam.

32 Portug?les Republika piekr?t, ka min?to tiltu, par kuriem iev?cama ce?a nodeva, apsaimniekot?js ir konsorcijs, kas sast?v no Portug?les, Anglijas un Francijas uz??mumiem. Tom?r šis konsorcijs ir publisko ties?bu subjekts, ?emot v?r? tam pieš?irto apsaimniekošanas ties?bu priekšmetu un m?r?i, to, ka tam tiek dot?tas valsts varas priekšroc?bas un ka tam ir piem?rojamās administrat?v?s ties?bas.

33 Portug?les Republika uzskata, ka Tiesas judikat?ra par Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirmo da?u ne?auj uzzin?t, vai PVN neuzlikšana šaj? ties?bu norm? min?taj?m organiz?cij?m

attiecas tikai uz "publiskām organizācijām", proti, tām, kas ir administrācijas neatņemama sastāvdaļa, vai tieši otrādi – ar "publisko tiesību subjekti" pilnībā ietilpst šādas tiesību normas piemērojamības jomā. Šāda lēmuma secinājums, ka gan minētās tiesību normas formulējums, gan PVN neitralitātes princips paredz, ka nodokļu neuzlikšanas sistēmā ir jāiekļauj tādi "publisko tiesību subjekti" kā *Lusoponte*.

– Tiesas vērtējums

34 Uzreiz ir jāatzīmē, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka ceļu infrastruktūras nodošana par ceļa nodevu ir pakalpojumu sniegšana par atlīdzību Sestās direktivas 2. panta 1. punkta izpratnē (iepriekš minētie spriedumi lietās Komisija/Francija, 36. punkts; 2000. gada 12. septembra spriedums lietā Komisija/Īrija, 34. punkts; Komisija/Apvienotā Karaliste, 46. punkts; Komisija/Nīderlande, 30. punkts; Komisija/Grieķija, 31. punkts, kā arī 2001. gada 18. janvāra spriedums lietā C-83/99 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-445. lpp., 11. punkts).

35 Tāpat, kā Tiesa vairākkārt ir uzsvērusi, Sestās direktivas 4. panta 5. punkta pirmās daļas analīze, ņemot vērā tās mērķus, liecina, ka ir jābūt vienlaicīgi izpildītiem abiem nosacījumiem, lai būtu spēkā nodokļa neuzlikšanas norma, proti, darbības ir jāveic publisko tiesību subjektam, un tas ir jādara kā valsts iestādei (1987. gada 26. marta spriedums lietā 235/85 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, 1471. lpp., 21. punkts; iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Comune di Carpaneto Piacentino u.c.*, 12. punkts, un 1991. gada 25. jūlija spriedums lietā C-202/90 *Ayuntamiento de Sevilla*, *Recueil*, I-4247. lpp., 18. punkts. Skat. arī iepriekš minētos spriedumus lietās Komisija/Francija, 39. punkts; 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā Komisija/Īrija, 37. punkts; Komisija/Apvienotā Karaliste, 49. punkts; 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā Komisija/Nīderlande, 34. punkts; Komisija/Grieķija, 34. punkts; Komisija/Spānija, 11. punkts, un 2007. gada 13. decembra spriedumu lietā C-408/06 *Götz*, Krājums, I-11295. lpp., 41. punkts).

36 Šajā prāvā Portugāles Republika sniedz detalizētus argumentus, lai apliecinātu, ka *Lusoponte* ir publisko tiesību subjekts, tomēr šādi argumentācijai nav nekādas analīzes par šīs organizācijas struktūru – korporatīvu vai institucionālu. Tikai tās darbības priekšmets vai mērķis ļauj to kvalificēt kā publisko tiesību subjektu. Šajā ziņā nav nekādas nozīmes tam, vai šī organizācija ir tieši vai netieši atkarīga no publiskās pārvaldes, vai pat tam, ka tā ir šīs pārvaldes neatņemama daļa.

37 Portugāles Republikas viedokli nevar pieņemt.

38 Attiecībā uz Sestās direktivas 4. panta 5. punkta pirmās daļas pirmo nosacījumu, proti, ka uzņēmumam ir jābūt publisko tiesību subjektam, Tiesa ir atzinusi, ka privātpersonas darbība nav atbrīvota no PVN tikai tad, ja ar to tiek īstenotas darbības, kas ir valsts varas priekšrocība (iepriekš minētais 1987. gada 26. marta spriedums lietā Komisija/Nīderlande, 21. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Ayuntamiento de Sevilla*, 19. punkts).

39 Ja darbība, ar ko tiek īstenotas darbības, kas ir valsts varas priekšrocība, ir uzticēta neatkarīgai trešai personai vai to neatkarīgās saimnieciskās darbības formā veic organizācijas, kas nav publiskās pārvaldes organizācijas neatņemama daļa, Sestās direktivas 4. panta 5. punkta pirmajā daļā paredzētā neaplikšana ar nodokli nav piemērojama (šajā ziņā skat. iepriekš minētos 1987. gada 26. marta spriedumu lietā Komisija/Nīderlande, 22. punkts, un spriedumu lietā *Ayuntamiento de Sevilla*, 20. punkts).

40 Šajā gadījumā netiek apstrīdēts, ka *Lusoponte* ir trešā persona, kas nav publiskās pārvaldes neatņemama daļa un kura nekādi no tās nav atkarīga. Precīzāk, kā minēts šā sprieduma 25. punktā, runa ir par konsorciju, ko veido akciju sabiedrības, kas pieder Portugāles,

Francijas un Apvienotās Karalistes uzņēmumiem, un šis konsorcijs pēc uzaicinājuma uz konkursu kļuva par Portugāles administrācijas piešķirto koncesiju īpašnieku.

41 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka *Lusoponte* nav uzskatāms par "publisko tiesību subjektu" Sestās direktivas 4. panta 5. punkta pirmās daļas izpratnē. Līdz ar to šī tiesību norma šai prāvai nav piemērojama.

42 Tā kā Sestās direktivas 4. panta 5. punkta pirmā daļa nav piemērojama šajā gadījumā, tas pats attiecas uz minētā 5. punkta otro daļu, jo šī tiesību norma ir piemērojama tikai pirmajā daļā minētajām organizācijām.

Par Sestās direktivas 12. panta 3. punkta a) apakšpunktu un 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu paredzēto pienākumu neizpildi

– Lietas dalībnieku argumenti

43 Komisija uzskata, ka Portugāles tiesību aktos ir pārņemti Sestās direktivas 12. panta 3. punkta a) apakšpunkts, jo, tā kā attiecīgie pakalpojumi nav to pakalpojumu vidū, kas uzskaitēti šīs direktivas H pielikumā, samazinātā PVN likme nav piemērojama.

44 Attiecībā uz minētās direktivas 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu Komisija uzskata, ka šajā tiesību normā arī nav atļauts piemērot samazināto likmi, kas paredzēta CIVA. Pat ja samazināta likme tika piemērota 1991. gada 1. janvārī, jo attiecīgajiem pakalpojumiem bija piemērojama nodokļa pamatlikme no 1992. gada 24. marta līdz 1994. gada 31. decembrim, samazināto likmi nedrīkstēja atkārtoti ieviest. Šī pieeja ir pamatojama ar mērķi stiprināt PVN likmju līmeņu tuvināšanu, kā tas ir precizēts Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktivas 92/77/EEK, kas papildina kopīgo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu un groza Direktivu 77/388/EEK (OV L 316, 1. lpp.), preambulas otrajā apsvērumā, kā arī ar to, ka minētā tiesību norma ir atkāpes un pārrejas noteikums, tādēļ interpretējama šauri.

45 Katrā ziņā, pat ja Tiesa nevarētu izmantot šādu šauru interpretāciju, Komisija atzīmē, ka ir jāatzīst, ka Portugāles tiesību normās, tām paredzot zemāku par 12 % likmi ceļu nodevā par ceļa pārveidi Težu upi Lisabonā šķērsošanai, ir pārņemti Sestās direktivas 28. panta 2. punkta e) apakšpunkts.

46 Portugāles Republika apgalvo, ka šajā gadījumā piemērotā likme ir pamatota ar minētās direktivas 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu, ņemot vērā, ka pretēji tam, kas apredzēts šīs pašas punkta d) apakšpunktā, vienīgais e) apakšpunkta skaidri izteiktais nosacījums ir tas, saskaņā ar kuru samazinātā likme bija piemērojama attiecīgajiem pakalpojumiem 1991. gada 1. janvārī.

47 Portugāles Republika secina, ka spriedumā, kas Tiesai jātaisa, tā nevar pārņemt iespējamu konstatējumu, ka 5 % likme nav piemērojama, nosakot likmi, kas būtu jāpiemēro CIVA paredzētās likmes vietā. Katrā ziņā, pēc minētās dalībvalsts domām, gadījumā, ja Tiesa konstatēs, ka ir pārņemti Sestās direktivas 12. un 28. pants, pastāvīgs iemesls vidējās 12 % likmes piemērošanai 21 % pamatlikmes vietā.

– Tiesas vērtējums

48 Sestās direktivas 28. panta 2. punkta e) apakšpunkta paredzēto pārrejas noteikumu piemērošanai šajā gadījumā ir divkārtš juridisks šķērslis.

49 Pirmkārt, no minētās tiesību normas teksta izriet, ka samazinātā likme, ko var piemērot, nedrīkst būt zemāka par 12 %. Šajā gadījumā, kaut arī netiek apstrīdēts, ka Portugāles Republika 1991. gada 1. janvārī ceļa nodevā par ceļa pārveidi Težu upi Lisabonā šķērsošanai

piem?roja samazin?tu likmi, tom?r kopš š? datuma l?dz šai dienai likme vienm?r ir bijusi zem?ka par 12 %.

50 Otrk?rt, k? atz?m?ja Komisija, t? k? PVN pamatlikme tika piem?rota attiec?gajiem pakalpojumiem no 1992. gada 24. marta l?dz 1994. gada 31. decembrim, Portug?les Republikai nebija ties?bu atk?rtoti ieviest samazin?to likmi.

51 J?atg?dina, ka Kopienas PVN sist?ma ir valstu ties?bu aktu pak?peniskas saska?ošanas rezult?ts, kura ?stenota saist?b? ar EKL 93. un 94. pantu. K? Tiesa ir vair?kk?rt atzinusi, š? saska?ošana, kas ir veikta ar sec?g?m direkt?v?m un it ?paši ar Sesto direkt?vu, v?l ir tikai da??ja saska?ošana (1989. gada 5. decembra spriedums liet? C?165/88 *ORO Amsterdam Beheer un Concerto, Recueil*, l?4081. lpp., 21. punkts, un 2006. gada 7. decembra spriedums liet? C?240/05 *Eurodental*, Kr?jums, l?11479. lpp., 50. punkts).

52 T?d?j?di š? pl?not? saska?ošana v?l nav ?stenota, jo Sestaj? direkt?v? atbilstoši t?s 28. pantam dal?bvalst?m ir at?auts saglab?t sp?k? vai pie?emt dažas ties?bu normas, kas, ja š?das at?aujas neb?tu, b?tu nesader?gas ar šo direkt?vu (šaj? sakar? skat. 2000. gada 13. j?lija spriedumu liet? C?36/99 *Idéal tourisme, Recueil*, l?6049. lpp., 38. punkts, un iepriekš min?to spriedumu liet? *Eurodental*, 51. punkts).

53 Tom?r, k? nor?da Sest?s direkt?vas XVI sada?as nosaukums un preambulas devi?padsmi?tais apsv?rums, min?t? 28. panta m?r?is ir ?aut p?rejas posm? pak?peniski piel?got dal?bvalstu ties?bu aktus konkr?t?s jom?s.

54 T?d?j?di attiec?b? uz atk?pes un p?rejas noteikumiem Sest?s direkt?vas 28. pants ir interpret?jams šauri (šaj? sakar? skat. 2002. gada 7. marta spriedumu liet? C?169/00 Komisija/Somija, *Recueil*, l?2433. lpp., 34. punkts, un iepriekš min?to spriedumu liet? *Eurodental*, 54. punkts) un saska?? ar t? m?r?i.

55 Šaj? gad?jum?, t? k? netiek apstr?d?ts, ka PVN pamatlikme tika piem?rota attiec?gajiem pakalpojumiem no 1992. gada 24. marta l?dz 1994. gada 31. decembrim, Portug?les Republikai nav ties?bu atk?rtoti ieviest samazin?tu likmi attiec?b? uz min?tajiem pakalpojumiem (šaj? sakar? skat. 1991. gada 17. oktobra spriedumu liet? C?35/90 Komisija/Sp?nija, *Recueil*, l?5073. lpp., 7. punkts; 1992. gada 27. oktobra spriedumu liet? C?74/91 Komisija/V?cija, *Recueil*, l?5437. lpp., 15. punkts; 1999. gada 16. septembra spriedumu liet? C?414/97 Komisija/Sp?nija, *Recueil*, l?5585. lpp., 29. punkts, k? ar? iepriekš min?to spriedumu liet? *Eurodental*, 55. punkts).

56 T? k? Portug?les Republika r?kojas atbilstoši Sest?s direkt?vas saska?otaj?m ties?bu norm?m attiec?b? uz min?tajiem pakalpojumiem, t? nav atbr?vota no pien?kumiem, kas pamatoti ar š?s direkt?vas 28. panta 2. punkta e) apakšpunktu tikt?l, cikt?l šaj? ties?bu norm? ir paredz?ts tieši pret?js m?r?is, proti, pak?peniska dal?bvalstu ties?bu normu piel?gošana Sest?s direkt?vas ties?bu norm?m.

57 Portug?les Republikas min?t? atš?ir?ba starp Sest?s direkt?vas 28. panta 2. punkta e) apakšpunkta tekstu un š? paša 2. punkta d) apakšpunkta tekstu nepamato risin?jumu, kas ir atš?ir?gs no š? sprieduma iepriekš?jiem diviem punktiem, ?emot v?r?, ka pak?peniskas piel?gošanas m?r?is šiem p?rejas noteikumiem ir kop?gs.

58 T? k? šaj? gad?jum? nav izpild?ti Sest?s direkt?vas 28. panta 2. punkta e) apakšpunkta piem?rošanas nosac?jumi, attiec?gaj?m ce?a nodev?m par ce?a p?r Težu upi Lisabon? š??rsošanu bija j?piem?ro PVN pamatlikme.

59 ?emot v?r? visus iepriekš min?tos apsv?rumus, ir j?atz?st, ka, saglab?jot sp?k? samazin?to

5 % PVN likmi, kas ir piemērojama ceļā nodevumam par ceļu pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanu, Portugāles Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti Sestās direktīvas 12. un 28. pantā.

Par tiesāšanas izdevumiem

60 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanas izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Portugāles Republikai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus un tā kā šai dalībvalstij spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež tai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) **saglabājot spēkā samazināto 5 % pievienotās vērtības nodokļa likmi, kas ir piemērojama ceļā nodevumam par ceļu pāri Težu upi Lisabonā šķērsošanu, Portugāles Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti 12. un 28. pantā Padomes 1977. gada 17. maija Sestajā direktīvā 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopējā pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze, kas grozīta ar Padomes 2001. gada 19. janvāra Direktīvu 2001/4/EK;**

2) **Portugāles Republika atlīdzina tiesāšanas izdevumus.**

[Paraksti]

* Tiesvedības valoda – portugāļu.